

Dr. Michael Bednorz

Landesamt für Kultur und Denkmalpflege
Domhof 4/5
D-19055 Schwerin (Deutschland)

m.bednorz@kulturerbe-mv.de

datum	:	30-04-2013
onze ref	:	m/s Charlesville - Georg Büchner
Uw ref	:	---

Nederlandse vertaling van de brief door de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie op 30 april j.l. gezonden aan de Erfgoeddienst van Mecklenburg-Vorpommern

Zeer geachte dr. Bednorz,
Geachte Collega,

Ik contacteer U bij deze als voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie - Vlaams platform van verenigingen en vrijwilligers die zich inzetten voor studie en behoud van het industrieel en technisch erfgoed. Onze vereniging werd in 1978 opgericht en is daarmee de oudste landelijk werkende vereniging voor industriële archeologie op het Europese continent. In de loop der jaren heeft onze vereniging heel wat expertise opgedaan bij het opzetten en begeleiden van erfgoedprojecten. Persoonlijk ben ik eveneens algemeen secretaris van E-FAITH (Europäisches Verband des Vereinigungen zum Erhalt des Industriellen und Technischen Erbes) en lid van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen.

Zowel onze vereniging, als ikzelf persoonlijk, zijn zeer verontrust door het gebeuren rond de Georg Büchner in Rostock, de laatste nog bestaande Congoboot 'Charlesville' die Antwerpen met Matadi verbond, en vermoedelijk eveneens de laatste combi-liner (passagiers-vrachtschip) ter wereld. Het eventueel opheffen van de bescherming en het verlenen van toestemming tot het verschrompen van dit schip zou ons inziens een ernstig precedent scheppen binnen de erfgoedwereld.

Pas begin januari werden wij in Vlaanderen, via berichten in de pers, van een in verband met de Georg Büchner / Charlesville bestaand probleem geïnformeerd.

Op 8 januari ontdekte de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie dat de Georg Büchner wettelijk beschermd was als historisch monument onder de regelgeving van Mecklenburg-Vorpommern. VVIA verwittigde daarvan zowel de Vlaamse Overheden en wees de overheid van Rostock en Uw dienst op dit feit. Bescherming zou immers een garantie moeten zijn voor het continue voortbestaan en de herwaardering van het erfgoed, en kan o.i. slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden - bv natuurrampen, brand,... - opgeheven worden. Een Denkmalstatus dient in principe "ad aeternum" gedacht.

Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Flemish Association for Industrial Archaeology - Association Flamande d'Archéologie Industrielle

Potsbus 30 - Postkantoor Stationswijk Gent- B-9000 Gent-12 - Flanders - Belgium

<http://www.vvia.be>

fax (+32)56.255173 ■ e-mail: administratie@vvia.be

■ Verenigingsnr 418.554.208 ■ bankrek. KBC 462-7314161-68 ■

Omdat vanaf half januari door de Vlaamse Overheid met de bevoegde overheden in de Duitse deelstaat Mecklenburg-Vorpommern op een ernstige wijze onderhandeld werd over het behoud van het schip en een eventuele terugkeer naar Vlaanderen, heeft onze geen rechtstreeks contact meer met uw dienst genomen. Wij wensten in heel het proces immers niet als 'stoorzender' op te treden en strikt de afspraken na te komen, waarbij enkel de Vlaamse Overheid de onderhandelingen zou voeren. Er bestond bij ons en bij vele andere betrokkenen de hoop en verwachting dat uw dienst, en de diensten van Rostock, de nodige tijd zouden ter beschikking stellen om het bestaande probleem projectmatig en professioneel te analyseren en naar een oplossing te streven.

Het is immers overduidelijk dat het dossier van behoud van de Georg Büchner / Charlesville door aard en schaal bijzonder moeilijk en ingewikkeld is, vergelijkbaar met de herbestemming van een grote industriële ruimte (zoals bv. de wettelijk beschermde gebouwen van de Limburgse steenkoolmijnen). Het is derhalve niet mogelijk om op korte termijn een studie uit te voeren van de toestand waarin het schip zich bevindt en welke middelen nodig zullen zijn voor herstellingen en behoud. Deze gegevens blijken op dit ogenblik nergens beschikbaar, een eerste aanzet tot onderzoek kon maar vrij recent gebeuren. Het is derhalve evenmin mogelijk om nu reeds een conservation management plan en een business plan op te stellen. Het is niet mogelijk om op korte termijn de financiering in orde te zetten. Het is ook niet mogelijk om op enkele weken of op minder dan vier maanden (vanaf midden januari tot heden) de nodige juridische en bedrijfsstructuren op te zetten waaronder het beheer van het schip verder dient te verlopen.

Uit professionele ervaring weet ik dat het een dergelijk onderzoek en het opstellen van een degelijk een haalbaar plan meerdere maanden, meestal meer dan een jaar, in beslag kan nemen. Daarbij dienen verschillende disciplines betrokken te worden.

Vorige vrijdag echter, totaal onverwacht, bereikte ons via de pers het bericht dat er voor het einde van deze maand niet alleen een antwoord verwacht wordt op de vragen naar wijze van bewaring en toekomstige (her)bestemming van het schip, maar eveneens dat voor deze datum de nodige financiële middelen en garanties moeten ter tafel gelegd worden. Onze vereniging - net als iedereen - werd door dit bericht ten eerste en bijzonder onaangenaam verrast.

Wij stellen ons intussen de vraag onder welke voorwaarden en volgens welke procedures het in uw deelstaat mogelijk is om de wettelijke bescherming van een historisch monument op te heffen, en op welke termijnen. Bescherming kan in de meeste landen na verkoop immers overgedragen worden op volgende eigenaars, en in de meeste landen bestaan ook beperkingen op uitvoer van cultuurgooederen. Opheffing van bescherming is veelal gebonden aan strikte en vaak langdurige procedures. Wij vermoeden dat zulks in Mecklenburg-Vorpommern niet anders is.

Tijdens voorbije maanden trachtte de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie een beleid uit te stippelen. VVIA deed zulks in nauw contact met de Vlaamse Overheid die door ons vanaf januari j.l. steeds op de hoogte gehouden werd van alle stappen die door ons gezet werden.

Wij geven U een kort overzicht van de verschillende stappen die reeds gezet en ook van degene die in vervolg gepland werden:

- op 30 januari zond VVIA aan de Vlaamse Overheid een visienota over het behoud en de herbestemming van de Georg Büchner / Charlesville. Deze werd op vrijdag 8 februari uitgebreid besproken met het kabinet van Minister Bourgeois en met de directie van het Agentschap Onroerend Erfgoed. Een synopsis van deze nota werd U indertijd toegezonden.
- uit de analyse bleek de noodzaak om de maatschappelijke basis (het tal van vrijwilligers die zich voor het behoud van de Charlesville in Vlaanderen inzetten) te structureren en te verbreden. Na overleg met betrokkenen werd op 27 februari een vereniging zonder winstoogmerk (ms Charlesville vzw) opgericht, waarvan de statuten op 1 maart bij de rechtbank gedeponneerd werden en op 12 maart in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd werden. Na afhandeling van de vereiste administratieve verplichtingen werd de oprichting vanaf midden maart middels een perscommuniqué bekend gemaakt, en ook aan U gemeld. Deze perstekst werd in vier talen (Nederlands, Duits, Frans en Engels) ook verspreid binnen de erfgoedsector in Europa en daarbuiten.

- Op 15 maart werd in samenwerking met Europa Nostra Belgium, en met een steunbetuiging (endorsement) vanwege Minister Bourgeois en dr Thomas Werner (Denkmalamt Rostock) de kandidatuur van de Georg Büchner / Charlesville ingediend voor de door Europa Nostra in samenwerking met de European Investment Bank gelanceerde campagne "The 7 Most Endangered" ingediend. In het dossier werd gewezen op het grensoverschrijdende karakter van het dossier en de noodzaak om dit in overleg en samenwerking tussen Vlaanderen en mecklenburg-Vorpommern te behandelen, en samen naar een oplossing te zoeken. Jammer genoeg was het industrieel en technisch erfgoed binnen deze campagne geen prioriteit, en werd de kandidatuur van de Georg Büchner niet weerhouden. Wij vernamen inmiddels wel dat de jury de grootste waardering had voor het project, ook omwille van zijn originaliteit en actualiteit, en het grensoverschrijdend karakter. Er werd ons ook gemeld dat het dossier een echte kanshebber zou zijn, wanneer men het volgend jaar opnieuw zou indienen met een duidelijke gezamenlijke aanpak vanuit Duitsland en België en met een concreet restauratieplan.
- Bij de aanpak van eender welk, en zeker een grootschalig erfgoedproject, is de bedrijfsstructuur waaronder het toekomstige beheer moet gebeuren en cruciaal punt. Vanuit VVIA werd in de loop van april een uitgebreid onderzoek gevoerd en werden voor- en nadelen van de verschillende mogelijke juridische constructies tegen mekaar afgewogen. Uiteindelijk werd een voorstel van een vennootschapsvorm uitgewerkt waarbij public private partnership en participaties vanuit zowel Vlaanderen als Duitsland mogelijk zijn. De eerste ontwerpstatuten werden op 19 april j.l. voorgelegd. Op dit ogenblik wordt nog nagegaan op welke wijze de verschillende kapitalisatiefasen (oprichting met een basis vast kapitaal en een deel variabel kapitaal, gevolgd door twee kapitaalsverhogingen in de loop van het proces) dienen te verlopen.
- Wij vermelden eveneens dat een eerste verkennend onderzoek naar de staat van het schip en naar zijn beschermenswaardigheid onder een Vlaamse wetgeving pas op 12-14 april in Rostock door een team van het Agentschap Onroerend Erfgoed kon uitgevoerd worden. De gegevens van dit onderzoek zullen bepalend te zijn voor de volgende stappen

Deze stappen dienden ons inziens - zoals in alle professionele erfgoed dossiers - te verlopen als volgt:

- opstellen van conservation management plan: de geïntegreerde visie op en planning van het behoud van het erfgoed, maar ook voor noodzakelijke nieuwe toevoegingen en wijzigingen, de fysieke toegankelijkheid, en de instandhouding en onderhoud.
- op basis daarvan opstellen van een financieel plan - zowel inzake investeringsnoden als inzake werkings- en uitbatingkosten en -inkomsten (eigen inkomsten en subsidiëring op basis van de wettelijke regelingen)
- opstellen van een business plan, en dit laatste terugkoppelen naar de voorgestelde bedrijfsstructuur

Deze projectmatige en professionele aanpak vereist de nodige tijd, niet alleen voor studie maar vooral voor het ontwikkelen en inhoudelijk uittesten van concepten en ideeën - waarbij behoud van het erfgoed op de eerste plaats moet komen.

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie is ervan overtuigd dat slechts een wettelijke bescherming de nodige kansen geeft om de Georg Büchner / Charlesville op langere termijn veilig te stellen en het behoud van de erfgoedwaarden te garanderen. Op dit ogenblik, gezien de geografische situatie, is de overheid van Mecklenburg-Vorpommern op de eerste plaats verantwoordelijk voor dit behoud. Door het schip indertijd op te nemen op de lijst van beschermde monumenten heeft zij reeds een belangrijke verantwoordelijkheid opgenomen.

Mocht het schip naar Vlaanderen getransfereerd worden, dan kan enkel een bescherming door de Vlaamse Overheid deze garantie bieden. Samenwerking met en tussen de verschillende overheden is derhalve een conditio sine qua non voor de toekomst van het schip.

Dit is iets waaraan de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie op collegiale wijze verder wil mee-denken en mee-werken. Tenminste, indien daartoe door Uw diensten nog verder de kans geboden wordt.